

Sygekasseloven 1892 – 1907.

Af

Cand. mag. **Clara Black.**

Den danske Sygekasselov er af 12. April 1892; den traadte i Kraft 1. August s. A. Som den foreligger, er den Resultat af langvarige Forhandlinger, først i den Kommission, som fremlagde det Forslag, der er dens Grundlag, siden i Rigsdagen under dens gennem fem Samlinger fortsatte Behandling her. Desuden havde Spørgsmaalet om Sygekassernes Ordning været dels det eneste, dels det vigtigste Forhandlings-emne i tre tidligere Kommissioner, nedsatte henholdsvis 1861, 1866 og 1875. Af disse forudgaaende Forsøg paa at finde en tilfredsstillende Løsning paa Spørgsmaalet ligesom ogsaa af de stadig fornyede Bestræbelser for at faa Loven gennemført vil man se, at det var et virkeligt Savn, der affødte den, og dette Savn føltés i bestandig højere Grad, efterhaanden som Kassernes Antal i Aarenes Løb forøgedes, og nye Dele af Landet inddroges under deres Omraade.

Det var navnlig i Aarene omkring 1870, at Oprettelsen af nye Sygekasser tog Fart; fra 1870—85 steg Kassernes Antal til henimod det dobbelte og deres

Medlemsantal til det 2—3 dobbelte. I alt fandtes der efter en Opgørelse, som Kommissionen lod foretage, i 1885 omkring 1000 Sygekasser med over 100000 Medlemmer. Disse Kasser vare overvejende meget smaa, $\frac{3}{5}$ af dem havde ikke 100 Medlemmer, over $\frac{1}{4}$ naaede ikke et Medlemstal af 50. Deres Organisation og Virkemaade var indbyrdes højst forskellig og — i ethvert Fald for Landsygekassernes Vedkommende — lidet tilfredsstillende; saaledes var den Understøttelse, der ydedes Medlemmerne under Sygdom, ofte utilstrækkelig, undertiden næsten betydningsløs.

Der fandtes altsaa, da den nævnte Kommission i 1885 fik det Hverv at udarbejde et Forslag til en Lov om dette Forhold, en paa Princippet: frivillig Selvhjælp grundet Sygeforsikring, som ganske vist maatte betegnes som utilfredsstillende, men som aldeles utvivlsomt var fuldt ud levedygtig, og Kommissionen var for saa vidt ikke stillet frit i Valget mellem den frivillige og den af Tyskland i 1883 knæsatte, tvungne Forsikring. Ligesom Tyskland byggede paa et givet Grundlag, da det gennemførte Tvangsforsikringen, saaledes ogsaa Danmark, da det i 1892 hævdede Frivilligheden som Princip paa Sygeforsikringens Omraade. Thi den danske Sygekasselov er bygget paa Princippet: Hjælp til frivillig Selvhjælp.

Lovens Hovedpunkter tør maaske forudsættes kendte: at enhver fagligt eller lokalt begrænset Sygekasse med mindst 50 Medlemmer paa visse, i Loven nærmere fastsatte Betingelser har Ret til at faa Statsanerkendelse med deraf følgende Statstilskud, (hvortil endvidere kommer nogle særlige, af de respektive

Kommuner ydede Begunstigelser); at de anerkendte Sygekasser ere stillede under Tilsyn af en Sygekasseinspektør, hvis Virksomhed foruden at være kontrollerende tillige skal være raadgivende og vejledende; at endelig et Nævn, for Tiden bestaaende af 9 Medlemmer, valgte af de anerkendte Kassers Bestyrelser, under Sygekasseinspektørens Forsæde afholder et aarligt Møde og her afgiver det af Loven autoriserede Bindeled mellem Kasserne og Administrationen. Sygekasseinspektøren indsender hvert Aar til Indenrigsministeriet en Indberetning, som offentliggøres. Han træder desuden i mere direkte Forbindelse med Offentligheden gennem de Møder med Sygekassernes Tillidsmænd, som han ifølge Sygekasseloven hvert Aar skal afholde rundt om i Landet. Disse Møder have vist sig at være af stor Betydning. Den danske Sygekasselov blev — som bekendt — modtaget med megen Skepsis i Udlandet (jfr. saaledes Zacher: »Die Arbeiterversicherung im Auslande« Heft I). Maaske mindre bekendt, i ethvert Fald mere mod Forventning, var den Mistillid, hvormed den mødtes her hjemme, slet ikke saa meget blandt Teoretikerne — i Virkeligheden var der vist ogsaa blandt dem meget faa, som kunde tænke sig en dansk Sygekasselov baseret paa noget andet Grundlag end Frivillighedens —; men Loven var bleven til gennem et vanskeligt Arbejde for at forsone modstaaende politiske Partiers Fordringer, derfor fandt Partimænd i alle Lejre noget at udsætte paa den, og Kasserne selv nærede fra først af en afgjort Mistillid til dette Opsyn, denne Kontrol. Men paa Møderne kom de ind paa Livet af det i Sygekasseinspektørens Skikkelse, de forhandlede direkte med ham og fik at vide hans

Stilling til de Forhold, hvis Ordning foruroligede dem, og her knyttedes stadig fastere gennem Aarene det Tillidens Baand mellem Sygekasseinspektøren og Sygekasserne, som mere end noget andet har bidraget til det Resultat, disse Lovens første 15 Aar har kunnet opvise. — Ogsaa Nævnet har været til stor Nytte. Det har ikke — som man maaske kunde vente — formet sig helt, ikke engang mest, som et Organ fra Sygekasserne til Administrationen. det har lige saa meget været omvendt: gennem Nævnet har Sygekasseinspektøren kunnet øve den Indflydelse paa de selvstyrende Kasser, som uden det vilde have været om ikke udelukket, saa dog vanskeliggjort, idet den ikke havde været baaret af nogen Autoritet ud over den rent personlige. Den personlige Autoritet har for øvrigt været betydelig i disse 15 Aar, i hvilke den nuværende Arbejdsløshedsinspektør, Læge Th. Sørensen, har beklædt Embedet som Sygekasseinspektør, fra alle Sider anerkendt for den taktiske Dygtighed, det overlegne Syn og den aldrig svigtende Interesse, hvormed han har ført Loven igennem denne dens første og vanskeligste Tid.

I 1885 samlede Kommissionen — som allerede nævnt — alle de Oplysninger, der kunde opdrives om de da bestaaende Sygekasser. Da disse Oplysninger ere de seneste, der findes før Sygekasselovens Fremkomst, skulle enkelte af Undersøgelsens Resultater anføres her til Sammenligning med den senere Udvikling. Man konstaterede paa forskellig Maade 986 Kassers Tilværelse; men man formodede, at der fandtes en Del flere. Blandt disse 986 Kasser lykkedes det at skaffe nærmere Oplysning om Forholdene i de 911. Disse

havde tilsammen c. 118000 egentlige Medlemmer; men Antallet af de Personer, der vare sygeforsikrede gennem Kasserne, beløb sig til noget mere, idet nemlig de mandlige Medlemmers Hustruer og Børn flere Steder vare en Slags indirekte Medlemmer, som nøde godt af Kassens Ydelser gennem Mandens eller Faderens Medlemsret. Det maa imidlertid bemærkes, at et sandsynligvis ikke helt ringe Antal af disse 118000 Medlemmer gaa igen fra Kasse til Kasse, da der ikke fandtes noget Forbud mod at erhverve sig Medlemsret i flere Sygekasser. Kasserne vare — som omtalt — smaa; de vare derhos meget ujævnt fordelte paa Landets forskellige Dele, og det var især de ufrugtbareste og fattigste Egne, der vare Stedbørn i saa Henseende. Blandt Medlemmerne i Byernes Sygekasser fandtes et forholdsvis ikke ringe Antal bedrestillede Folk; paa Landet derimod rekruteredes Sygekasserne virkelig fra den fattige Befolkning. Det var overvejende gifte og lidt ældre Folk, der vare Medlemmer af disse Kasser, i ethvert Fald paa Landet; i Byerne viste det sig, at de faglærte Arbejdere paa dette Punkt opretholdt Traditionerne fra Lauges Tid ved allerede som unge Svende at tiltræde Fagets Understøttelseskasse. Kassernes Ydelser vare indbyrdes ganske uensartede saavel i Omfang som Varighed, og det samme var Tilfældet med Bestemmelserne om Kontingent, Karenstid m. m. End ikke i de Egne af Landet, hvor der fandtes Samenslutninger mellem Sygekasserne til indbyrdes Støtte og gensidig Overflytning af Medlemmer (Centralforeninger), var der bragt nogen Ensartethed til Veje. Af saadanne Centralforeninger fandtes der 3 i 1885. Man kan som almindelig Regel sige, at Sygekasserne

i Byerne ydede fri Læge og en Pengenhjælp; men dennes Størrelse varierede i det uendelige. Desuden gaves der ofte fri Medicin og — for de københavnske Sygekassers Vedkommende altid — fri Sygehusbehandling. De københavnske Sygekasser havde overordentlig lempelige Betalingsvilkaar paa Sygehusene, dog kun paa Betingelse af at de havde erhvervet sig en Slags kommunal Anerkendelse. Af Sygekasserne paa Landet ydede over $\frac{1}{5}$ Pengenhjælp, enten alene eller i Forbindelse med fri Læge og Medicin; men ogsaa her gælder det, at Pengenhjælpens Størrelse var højest varierende saavel med Hensyn til det daglige Beløbs Højde som med Hensyn til den Tid, i hvilken den ydedes. Det aarlige Kontingent var i Gennemsnit for 84 københavnske Sygekasser 12 Kr. 79 Øre, hvilket gav de 86,6 pCt. af disse Kassers samlede Indtægt; i Provinsbyerne var det i Gennemsnit for 171 Kasser 8 Kr. 23 Øre, hvilket gav de 81,8 pCt. af Indtægten; i Gennemsnit for 564 Landsygekasser var det 3 Kr. 61 Øre, hvilket gav de 64,6 pCt. af Indtægten. Kassernes samlede Formue androg lidt over 2 Mill. Kroner, i Gennemsnit for hele Landet 21 Kr. 19 Øre pr. Medlem. For disse Kontingenter og af denne Formue ydede de $\frac{2}{3}$ af Kasserne saavel Syge- som Begravelseshjælp, og en Del af dem føjede hertil Ænke- og Alderdomsunderstøttelse. — Alt i alt vare Bysygekasserne, som hovedsagelig vare en Fortsættelse af de gamle Laugskasser, ret vel funderede og vel ordnede. Sygekasserne paa Landet, som næsten udelukkende vare en Dannelse af den nyere og den nyeste Tid, syntes derimod trods al hæderlig og ofte udmærket Bestræbelse ikke at kunne magte den Op-gave, der var dem stillet: i Sygdomstilfælde at yde

Medlemmerne en Hjælp, som kunde være af virkelig Betydning for dem, for et Kontingent, de kunde overkomme. De kunde det ikke, simpelthen fordi Opgaven er uløselig, naar der ingen Støtte ydes udefra.

Sygekasseloven traadte i Kraft 1. August 1892; men ingen Anerkendelse fandt Sted før Januar 1893, fordi Sygekasseinspektoratets Udarbejdelse af en Mønstervedtægt for anerkendte Sygekasser, Kassernes Udarbejdelse af deres respektive Vedtægter og Gennemsynet af disse i Inspektoratet nødvendigvis maatte tage Tid, da der for mange Punkters Vedkommende krævedes omhyggelig Overvejelse og fornyede Undersøgelser. Thi til Trods for den nævnte, af Kommissionen i 1885 foretagne Undersøgelse stod Sygekasseinspektoratet i Virkeligheden uden noget paalideligt Grundlag for sine Beregninger af Forholdet mellem Bidrag og Understøttelse. For det første refererede nemlig Kommissionens Oplysninger sig til et Tidspunkt, der allerede laa nogle Aar tilbage, dernæst vare de indsamlede under Forhold, som for største Delen vare væsentlig forskellige fra de Forhold, hvorunder de anerkendte Sygekasser maatte komme til at virke. Den første Anerkendelse omfattede ikke mindre end 284 Kasser; i alt blev der i 1893 anerkendt 457. Denne forholdsvis store Tilslutning kunde tyde paa, at de Møder, Sygekasseinspektøren baade før og straks efter Lovens Ikrafttræden havde holdt rundt om i Landet for at oplyse om Lovens Hensigt og orientere med Hensyn til dens Virkninger for og Fordringer til Kasserne, ikke havde været spildt Ulejlighed, for saa vidt som de havde virket neddæmpende paa den almindelige Utilbøjelighed til at give sig i Kast med Loven. I de

forløbne 14 Aar er der i alt anerkendt følgende Antal Sygekasser:

1893.....	457	1900.....	91
1894.....	79	1901.....	68
1895.....	93	1902.....	58
1896.....	96	1903.....	46
1897.....	82	1904.....	49
1898.....	99	1905.....	60
1899.....	113	1906.....	39
		I alt...	1430

Af disse 1430 Sygekasser ere 16 i Tidens Løb faldne bort. En maatte likvidere; men Likvidationen foregik uden direkte Tab hverken for Medlemmer eller Kreditorer, fordi Inspektoratet holdt det Kassen tilkommende Statstilskud tilbage til Dækning af dens Forpligtelser. Dens Historie er for øvrigt instruktiv: de mandlige Medlemmer oppebare under Sygdom deres fulde Løn ved Siden af Sygekassens Ydelser af fri Læge, Pengehjælp m. m. Resultatet heraf blev, at Sygedagenes Antal pr. mandligt Medlem steg til c. 18, og det kunde Kassen naturligvis ikke bære. En Kasse opgav frivilligt sin Anerkendelse, fordi den var misfornøjet med de Fordringer, der stilledes i Anledning af denne. Den indsendte aldrig noget Regnskab og modtog intet Statstilskud. De resterende 14 Kasser have alle — mere eller mindre tvungne af Omstændighederne — opgivet deres Selvstændighed for at gaa op i andre Kasser med Passiver og Aktiver, af hvilke sidste Inspektoratet altid har forlangt, at et vist Minimum skulde være til Stede. Paa den anden Side have 5 Kasser delt sig. Herved bliver det samlede Antal

af bestaaende, anerkendte Sygekasser den $\frac{1}{1}$ 1907: 1419, hvoraf en paa Færøerne.

I nedenstaaende Tabel ere samtlige anerkendte Kasser grupperede efter deres Stiftelsesaar:

	Anerkendt Aar:								I alt
	1893	1894/96	1895/97	1896/99	1900/01	1902/03	1904/05	1906	
Stiftet før 1863...	48	12	6	10	8	6	1	*	91
— 1863—69...	109	17	16	24	22	7	6	4	205
— 1870—79...	151	44	35	44	33	21	20	9	357
— 1880—89...	97	25	19	37	13	14	20	5	230
— 1890—99...	52	74	102	97	25	8	9	3	370
— 1900 og derefter,....	*	*	*	*	58	48	53	18	177
I alt...	457	172	178	212	159	104	109	39	1430

Som rimeligt og venteligt er, viser Tabellen en Oprykning i Tallene, der mere og mere nærmer Stiftelsesaar og Anerkendelsesaar til hinanden; men at denne Tilnærmelse ikke er større, at der i Aarene efter 1900, da Sygekasseloven dog har haft over 7 Aar til at dokumentere sin gode Hensigt og sine heldbringende Virkninger, stadig findes saa forholdsvis mange gamle Kasser, som have holdt sig tilbage og først lidt efter lidt ere komne med, det maa forekomme forbausende og vel egnet til at illustrere den tidligere fremsatte Bemærkning om, at det ikke var egentlig Begejstring, Sygekasseloven i sine første Leveaar mødte paa sin Vandring igennem Landet. For 399 Kassers Vedkommende falder Stiftelsesaar og Anerkendelsesaar helt sammen: 148 ere stiftede efter 1890, men ikke

samtidig med Anerkendelsen; 883 ere stiftede før 1890. Som tidligere meddelt kunde man i 1885 paavise et Antal af 986 bestaaende Sygekasser; en Del af disse havde imidlertid et saa ringe Medlemsantal, at der ikke kunde blive Tale om Anerkendelse for dem enkeltvis, men kun ved at de sloge sig sammen to eller flere. Gaar man ud fra, at dette virkelig er sket, naar man et Antal af omkring 850 Sygekasser, som i 1885 vilde have haft Mulighed for at blive anerkendte, og man maa formode, at Oprettelsen af nye Kasser ikke har været synderlig livlig i de for Sygekasserne saa usikre Aar fra Kommissionens Nedsættelse til Lovens Fremkomst. Det er derfor næppe for meget at sige, at disse 883 anerkendte Kasser, som datere deres Oprettelse fra før 1890, repræsentere saa godt som alle de ældre Kasser, der overhovedet have haft Mulighed for at naa indenfor de anerkendte Sygekassers Rækker. Denne Antagelse falder ogsaa sammen med det Faktum, som senere vil blive paavist, at Danmark ikke er langt fra at være mættet med anerkendte Sygekasser, naar man regner en Kasse i hvert af Landdistrikternes Sogne for at være det normale og ønskelige.

Samtlige 1430 Sygekasser have ved deres Anerkendelse haft tilsammen 241726 ubemidlede, nydende Medlemmer. Da det samlede Antal Medlemmer i de den 1. Januar 1907 bestaaende 1419 Kasser var 513668, vil man se, at Anerkendelsen virker i høj Grad fremmende paa Tilgangen. Stigningen i det egentlige Danmarks 1418 Kasser andrager $112\frac{1}{2}$ pCt. Af de 513668 Medlemmer vare de 253552 Mænd og 260116 Kvinder.

Det er tidligere sagt, at de i 1885 bestaaende Sygekasser gennemgaaende vare meget smaa. Efter

Sygekasselovens Fremkomst er der ogsaa i den Henseende en betydelig Udvikling at notere, hvilket for øvrigt allerede fremgaar af ovennævnte Bemærkninger om Tilgangen. Det gennemsnitlige Medlemsantal var den 1. Jan. 1907 for hele Landet 362, for de københavnske Kasser var det 1697, for Provinsbyernes Kasser 555, for Kasserne i Øernes Landdistrikter 280 og i Jyllands Landdistrikter 231. Som det ses, siger det førstnævnte, for hele Landet gældende Gennemsnitstal overmaade lidet, saa store ere de Forskelligheder, det dækker over. Ogsaa indenfor de anerkendte Sygekasser er der Udvikling, saaledes som det fremgaar af nedenstaaende Tabel, der viser Kassernes Fordeling paa de forskellige Grupper af Medlemstal, henholdsvis ved Anerkendelsen og den 1. Jan. 1907:

	Antal Kasser med et Medlemstal af										I alt
	under 50	50—100	100—200	200—500	500—1000	1000—2000	2000—5000	5000—10000	over 10000		
Ved Anerkendelsen	32	569	564	226	23		16				1430
Den 1. Jan. 1907	6	109	495	640	119	28	14	5	2		1418*)

Tabellen viser, at der efter Anerkendelsen foregaar en Forskydning fra de smaa op i de større og store Medlemsgrupper. Ved Anerkendelsen har lidt over Halvdelen haft mellem 100 og 500 Medlemmer, nu er det Tilfældet med de $\frac{4}{5}$ af Kasserne. 42 pCt. havde ved Anerkendelsen under 100 Medlemmer og knap

*) Her og i det følgende omtales kun det egentlige Danmarks 1418 Sygekasser; Færøernes Kasse holdes ude.

3 pCt. 500 Medlemmer og derover, nu er de tilsvarende Tal 8 og 12 pCt.

I 1885 viste Sygekassernes Fordeling paa Landets forskellige Dele sig overmaade ujævn og uheldig, idet de Egne, der trængte haardst til den Støtte, en saadan gensidig Forsikring giver, vare fattigst paa Kasser. Saaledes er Forholdet ikke mere. Ganske vist finde vi, at de anerkendte Sygekassers Udbredelse er størst paa det frugtbare og tæt befolkede Sjælland, idet her de 93 pCt. af Landsognene have mindst en anerkendt Kasse; men derefter kommer Jylland med 91,5 pCt., skønt denne Landsdel rummer vore ufrugtbareste og tyndest befolkede Egne; et af de jyske Amter, som til Dels netop bestaar af saadanne ufrugtbare Strækninger (Thisted Amt), har ikke et eneste Sogn, der ikke har Adgang til en anerkendt Sygekasse. Af Provsbyerne er der 3, som ikke have nogen, alle de andre have mindst en Kasse hver.

Kassernes og Medlemmernes Fordeling mellem By og Land den 1. Jan. 1907 fremgaar af følgende Tabel:

	Antal Sygekasser	I pCt. af samtlige Sygekasser	Antal Medlemmer	I pCt. af samtlige Medlemmer
København	72	5,1	126082	24,5
Provsbyerne	154	10,9	86019	16,8
Landdistrikterne	1192	84,0	301878	58,7
Hele Landet...	1418	100	513979	100

Paa København falder kun $\frac{1}{20}$ af Kasserne, men omtrent $\frac{1}{4}$ af Medlemmerne. Paa Landdistrikterne falder mere end de $\frac{4}{5}$ af Kasserne, men kun noget

over Halvdelen af Medlemmerne. Denne Forskel beror ikke blot paa, at Befolkningstætheden i København er saa stor, at den muliggør og nødvendiggør de store Kasser, men ogsaa paa, at den Befolkning, der er, søger til Sygekasserne i noget højere Grad end Befolkningen i Landdistrikterne. Den 1. Jan. 1907 var af den københavnske Befolkning over 15 Aar de 34,4 pCt. Medlemmer af anerkendte Sygekasser, det tilsvarende Tal var for Provinsbyerne 24,7, for Øernes Landdistrikter 31,7, for Jyllands Landdistrikter 27,9 og for hele Landet 29,7 pCt. Til Gengæld maa bemærkes, at Landdistrikternes Sygekasser maaske nok ere mere »rene«; de have næppe mange Medlemmer, hvis økonomiske Kaar ere saadanne, at de ikke burde være nydende Medlemmer af en anerkendt Sygekasse, medens dette derimod i lidt højere Grad turde være Tilfældet med de københavnske Kasser. Hele dette Spørgsmaal har vedvarende været Genstand for Sygekasseinspektoratets Opmærksomhed, navnlig paa Grund af fremkomne Klager fra Lægers Side, og Sygekasseinspektøren har gentagne Gange henledt navnlig Lægernes Opmærksomhed paa, at de kun behøvede at indsende Meddelelse om saadanne formentlige Misligheder, naar de maatte forefinde dem, Sagen vilde da uopholdeligt blive undersøgt. Inspektoratet har desuden altid — ogsaa uden Tilskyndelse udefra — i ethvert Tilfælde, hvor der paa Grund af Vedkommendes Livsstilling eller af andre Aarsager kunde synes at være Tvivl om Medlemsberettigelsen, forlangt Udvalg nedsat til Bedømmelse heraf. Dette Udvalg skal ifølge Sygekasse-loven bestaa af 3 Medlemmer, det ene udnævnes af Kommunalbestyrelsen paa det Sted, hvor den paa-

gældende bor, det andet vælges af vedkommende Sygekasses Bestyrelse, det tredje skal være Kassens Læge eller — hvor der er flere — en af dens Læger. Dette Udvalg afgør Tvivlsspørgsmaal om, hvorvidt nogen kan være Medlem af en anerkendt Sygekasse; dets Afgørelser kunne indankes for Indenrigsministeriet af den, hvem Optagelse eller Ret til at forblive i Sygekassen nægtes, samt af Sygekasseinspektøren, hvem Afgørelsen skal meddeles.

I Sygekasseinspektørens Indberetning for 1905 findes en Redegørelse for de mandlige Sygekassemedlemmers Erhvervsforhold, saaledes som de stillede sig den 1. Januar 1905, med en samtidig Fordeling i Aldersklasser. Tilsvarende Undersøgelser vare tidligere gjorte i 1894 for Aldersfordelingens og i 1896 for Erhvervsfordelingens Vedkommende. Af den sidste Undersøgelse skal her anføres nogle Resultater.

De mandlige Sygekassemedlemmer fordelte sig den 1. Januar 1905 paa de forskellige Erhvervsgrupper saaledes, som følgende Tabel viser: (Se Side 583).

I Byerne bemærker man de faglærte Arbejders store Overvægt, de ere ikke langt fra at udgøre Halvdelen af Byernes hele Stab af mandlige Sygekassemedlemmer. De ufaglærte Arbejdere komme ogsaa højt med op imod $\frac{1}{3}$. De selvstændige Erhvervsdrivende (Haandværksmestre, selvstændige Handlende og andre selvstændige Erhvervsdrivende) optræde med et Procentantal af 6,6. Det er Provinsbyerne, som have drevet dette Tal saa højt op, for de københavnske Kasser alene er det kun 4,8; men de smaa selvstændige Erhvervsdrivende i de danske Provinsbyer ere sikkert økonomisk fuldt berettigede til at være nydende Med-

	Antal Medlemmer	pCt.		Antal Medlemmer	pCt.
Byerne:			Landdistrikterne:		
Tyende.....	1916	2,1	Tyende.....	22008	17,4
Opvartere.....	496	0,6	Landarbejdere.....	21032	16,6
Arbejds mænd.....	27636	30,9	Husmænd.....	32888	25,9
Haandværksmestre..	536	0,6	Personer, ligestillede med Husmænd...	7237	5,7
Haandværkssvende og Lærlinge.....	41020	45,0	Boelsmænd og Par- cellister.....	3354	2,7
Selvstændige Hand- lende.....	2007	2,2	Gaardmænd.....	1939	1,5
Handelsmedhjælpere	4010	4,5	Aftægtsmænd.....	324	0,3
Andre selvstændige Erhvervsdrivende.	3334	3,8	Fabrikarbejdere....	956	0,8
Andre Medhjælpere	7881	8,8	Haandværkere.....	29714	23,4
Uden og med uan- givet Erhverv....	536	0,6	Andre Erhvervsdriv- ende.....	6559	5,2
			Uden og med uan- givet Erhverv ...	639	0,5
Tilsammen...	89372	100	Tilsammen...	126650	100

lemmer af en anerkendt Sygekasse. En Sammenligning med Undersøgelsen fra 1896 viser, at det absolute Antal mandlige Sygekassemedlemmer i København er bleven omtrent fordoblet i det forløbne Tidsrum, og at det i Provinsbyerne er blevet 4 Gange saa stort. Tilvæksten skyldes i København særlig den stærke Tilgang af ufaglærte Arbejdere, medens den i Provinsbyerne fordeler sig nogenlunde jævnt paa alle Grupper, dog er her det procentvise Antal selvstændige Erhvervsdrivende aftaget. Resultatet af Sammenligningen bliver det, at Sygekasserne ere trængte dybere ned i Befolkningen til stadig mindre velstillede Lag af den.

I Landdistrikterne er Fordelingen mellem Erhvervene mere jævn. Haandværkerne indgaa med knap $\frac{1}{4}$ og Husmændene med godt $\frac{1}{4}$ af det samlede Antal. Af den resterende Halvdel falder det meste paa de to

Grupper: Tyende og Landarbejdere. En Sammenligning med Forholdene i 1896 viser, at det absolute Antal mandlige Sygekassemedlemmer i det mellemliggende Tidsrum er blevet $2\frac{1}{2}$ Gang saa stort. Det er især blandt Tyende og de ganske smaa Jordbrugere, at denne Stigning gør sig gældende, saa Resultatet er altsaa ogsaa her det glædelige, at Sygekasserne have arbejdet sig nedad i Befolkningen.

Ogsaa hvad de mandlige Sygekassemedlemmers Aldersfordeling angaar, er der Fremgang at notere, for saa vidt som det forholdsvise Antal af unge Sygekassemedlemmer er langt større i 1905, end det havde vist sig at være ved den tidligere Undersøgelse i 1894. Dengang var omtrent Halvdelen af Mændene saavel i de københavnske som i Provinsbyernes Sygekasser over 40 Aar, i 1905 er det kun Tilfældet med henholdsvis 43,0 og 42,4 pCt.; i Landdistrikternes Sygekasser ere de tilsvarende Procenttal 57,0 i 1894 og 43,1 i 1905. Flest Medlemmer falder efter den sidste Undersøgelse paa Aldersklassen 30—40 Aar, som rummer over $\frac{1}{4}$ af samtlige Landets mandlige Sygekassemedlemmer, derefter kommer Gruppen 40—50 Aar med godt $\frac{1}{5}$, og endelig de to Grupper 25—30 Aar og 50—60 Aar med $\frac{1}{8}$ paa hver. Der er — som det allerede fremgaar af de ovennævnte Tal — nu ikke stor Forskel paa Aldersfordelingen i Byerne og paa Landet, i ethvert Fald ikke før man kommer op i de højeste Aldersklasser, hvor Landdistrikterne have et betydeligt Forspring. Ogsaa for de yngste Grupper Vedkommende lige op til 25 Aar er Landsygekassernes Procenttal noget større end Byernes, saa byttes Rollerne, til vi naa 50 Aar.

Den stedfundne Udvikling, som har ført saa for-

holdsvis mange flere unge ind i Sygekasserne, er et Resultat af Centralforeningernes gennem flere Aar fortsatte, energiske Arbejde tor at drive den øverste Aldersgrænse for Optagelse i Sygekasserne ned. Sygekasseinspektoratet har efter Evne støttet Centralforeningerne heri, og en Aldersgrænse af 40 Aar er nu gennemført overalt som en tvungen Sag for enhver Sygekasse, der hører ind under en Centralforening. Ved Anerkendelsen have omtrent de $\frac{2}{3}$ af samtlige Kasser haft en Aldersgrænse paa over 40 Aar, 38 havde en Aldersgrænse paa over 60 Aar, og 10 havde slet ingen. Man vil heraf se, at Reformen var nødvendig, dels for at tilvejebringe den for Indførelse af fælles Overflytningsregler nødvendige Ensartethed i Optagelsesbetingelserne, dels for at sikre Kasserne den Tilgang af unge, som alene kan afgive Begrundelsen af og Berettigelsen for de danske Sygekassers ensartede Præmie, hvor intet Hensyn er taget til Medlemmernes Alders- eller Erhvervsforhold.

Hvad angaar de enkelte Erhvervsklassers Aldersfordeling, er den ganske, som man maatte vente den: en senere Kulmination for de selvstændige Erhvervsdrivende i Byerne og for de smaa selvstændige Jordbrugere paa Landet, en tidligere for Tyende og andre Medhjælpere. Forklaringen er den selvfølgelig, at de førstnævnte Erhvervsklasser rekruteres af ældre Folk, de sidstnævnte af de unge og yngste. —

Ifølge Sygekasseloven skal enhver anerkendt Sygekasse yde sine Medlemmer fri Læge og fri Sygehusbehandling — ogsaa til hjemmeværende Børn under 15 Aar — samt en Pengehjælp af mindst 40 Øre til hvert mandligt Medlem over 18 Aar. Hvor særlige Hensyn

gøre sig gældende, kan Anerkendelsen imidlertid paa Sygekasseinspektørens Indstilling meddeles paa ændrede Betingelser. Dette er sket i 48 Tilfælde. En Gang drejede det sig om en fuldstændig Fritagelse for at yde Lægehjælp, i de øvrige 47 Kasser var Ordningen som Regel den, at der kun ydedes delvis fri Lægehjælp, men saa til Gengæld delvis fri Medicin. Det er i de senere Aar blevet mindre hyppigt, at Andragender af denne Art indkomme, hvilket for saa vidt maa beklages, som man i Medlemmernes Pligt til at udrede en Del af Omkostningerne ved Lægebruget har en ypperlig Regulator af dette, en virksom Hæmsko paa Misbruget. Man har imidlertid vidst at bringe denne Regulator i Virksomhed ad anden Vej, da Kassernes Lægeudgifter i enkelte Dele af Landet antog saadanne Dimensioner, at det blev en paatrængende Nødvendighed i ethvert Fald at tilstoppe den Kilde til yderligere Stigning, som fandtes i Medlemmernes Misbrug eller blot i deres overflødige Brug af Lægehjælp. Den anden Kilde til Stigningen, Lægernes Krav om forhøjede Honorarer, frembyder stadig en Fare for de anerkendte Sygekassers Eksistens som den ubemidlede Befolknings eneste, fuldt betryggende Form for Sygeforsikring.

Sygekassernes Udgifter i Aarene 1901—06, saaledes som de fordele sig paa de enkelte Poster, ses af omstaaende Tabel: (Side 587).

Af de før 1894 anerkendte (457) Sygekassers Udgifter faldt 42,3 pCt. paa Pengehjælpen, 31,7 pCt. paa Lægehjælpen, og noget lignende var Forholdet et Par Aar derefter; saa begyndte den Udvikling, som siden har fortsat sig, og som i stadig stigende Grad har

	1901	1902	1903	1904
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Pengehjælp.....	1,210981	1,260311	1,441306	1,515291
Barselhjælp, Bind, Bandager m. m.....	56219	62888	68109	73254
Sygehusbehandling.....	223344	271245	326400	391466
Lægehjælp og Kørsel ud over 1½ Mil.....	1,091407	1,247848	1,421896	1,353366
Medicin.....	431059	443855	495662	515492
Administration.....	241482	267191	290973	317290
Samlet Udgift...	3,254492	3,553338	4,044346	4,366159
	1905	1906	I alt 1901—06	I pCt. af hele Udgiften
	Kr.	Kr.	Kr.	pCt.
Pengehjælp.....	1,704163	1,654492	8,786544	34,8
Barselhjælp, Bind, Bandager m. m.....	75925	81097	417492	1,7
Sygehusbehandling.....	455204	515859	2,183518	8,7
Lægehjælp og Kørsel ud over 1½ Mil.....	1,734881	1,874436	8,923834	35,4
Medicin.....	577069	579264	3,042401	12,1
Administration.....	344990	370215	1,832141	7,3
Samlet Udgift...	4,892232	5,075363	25,185930	100,0

skudt Kassernes Udgift til Læge frem i Forgrunden. Denne Udvikling foregaar imidlertid med ulige Styrke i de forskellige Kasser, hvilket fremgaar af følgende Tabel, som viser, hvorledes de samme 6 Aars Udgifter fordeler sig procentvis paa de forskellige Udgiftsposter henholdsvis i København, Provinsbyerne, Landdistrikterne og hele Landet. (Side 588).

Det er Forholdene i Landdistrikternes Sygekasser, som drive Udgiften til »Lægehjælp og Kørsel ud over 1½ Mil« saa højt i Vejret. I København gaar kun 1/5 af Kassernes samlede Udgift hertil, i

	København	Provinsbyerne	Landdistrikterne	Hele Landet
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Pengehjælp	44.1	35.7	24.2	34.8
Barselhjælp. Bind, Båndager m. m.	2.5	0.9	1.1	1.7
Sygehusbehandling	8.1	8.7	8.9	8.7
Lægehjælp og Kørsel udover 1 $\frac{1}{2}$ Mil	20.5	30.4	54.6	35.1
Medicin	14.3	16.9	7.1	12.1
Administration	9.9	7.4	4.4	7.3
	100.0	100.0	100.0	100.0

Provinsbyerne straks noget mere, nemlig omtrent $\frac{1}{3}$; men i Landdistrikternes Sygekasser gaar over Halvdelen af den samlede Udgift til Lægerne i de jyske Landkasser endogsaa $\frac{3}{5}$. Og det er ikke — som man maaske kunde være tilbøjelig til at tro — Kørselsudgifterne paa Landet, særlig i det tyndere befolkede Jylland, der begrunde denne betydelige Forskel; naturligvis spiller det Forhold ogsaa en Rolle, men kun en relativt ringe; det er Lægernes Bestræbelser for at komme bort fra Akkorderne om en fast, aarlig Betaling pr. Medlem og ind paa en Ordning, hvorefter der betales pr. Besøg eller Konsultation, og helst samtidig paa en Ordning med frit Lægevalg, der er den egentlige Grund til Stigningen. Naar man hører, at den gennemsnitlige aarlige Lægeudgift pr. Medlem (syge og raske) i 1906 var følgende: i København 3 Kr. 45 Øre, i Provinsbyerne 4 Kr. 10 Øre, i Øernes Landdistrikter 3 Kr. 59 Øre, i Jyllands Landdistrikter 4 Kr. 16 Øre og endelig i Gennemsnit for hele Landet 3 Kr. 81 Øre, saa fristes man et Øjeblik til at give Lægerne Medhold i deres Fordringer; thi naturligvis er en aarlig

Betaling af 4 Kr. 16 Øre for Lægehjælp til et Menneske med et ubegrænset Antal hjemmeværende Børn under 15 Aar ikke meget; men man maa erindre, at det for den allerstørste Del drejer sig om et Befolkingslag, fra hvilket Lægerne i tidligere Tid overhovedet aldrig saa nogensomhelst Betaling, medens denne nu garanteres dem af Kassen, samt at dette Beløb, hvis det skal ses under Synspunktet: Betaling for ydet Lægehjælp, maa forøges ganske betydeligt, da det jo dog formentlig er meget langt fra at være alle en Kasses Medlemmer, der i Aarets Løb have været sygemeldte. For Sygekasserne vil en yderligere Forøgelse af denne Udgiftspost let komme til at betyde, at de gennem Kontingentforhøjelser maa skære hele det nederste Lag af deres Medlemsbestand bort; men det vilde Lægerne vist mindst af alle staa sig ved. Og at det virkelig drejer sig om noget saadant for Kasserne, ses bedst af Oversigten paa følgende Side, som sammenstiller Lægeudgift og Statstilskud; det var ved Sygekasselovens Behandling en Forudsætning, at det sidste mindst skulde kunne dække den første.

Lægeudgiften har saaledes i de senere Aar slugt langt mere end Statstilskudet. Hvor dette mere er kommet fra, vil ses senere ved en Sammenligning mellem Kontingenterne før og nu. For at dæmme op mod denne farlige Udvikling har Sygekasseinspektoret i de senere Aar i ethvert Tilfælde, hvor de aarlige Regnskaber have vist en uforholdsmæssig stor Lægeudgift pr. Medlem, forlangt indført følgende Ordning: Hver Gang et Medlem ønsker Lægehjælp, maa Vedkommende hos et Medlem af Kassens Bestyrelse, en Kredsformand ell. lign. afhente en Sygeseddel, som

	Stats- tilskud	Læge- udgift	Statstilskudet større (+) eller mindre (-) end Lægeudgiften
	Kr.	Kr.	Kr.
1893	345127	266286	+ 78841
1894	410641	377490	+ 33151
1895	475817	443400	+ 32417
1896	547678	517833	+ 29845
1897	621568	618031	+ 3537
1898	710161	710442	÷ 281
1899	833745	862456	÷ 28711
1900	957741	990153	÷ 32412
1901	1,067029	1,106992	÷ 39963
1902	1,182466	1,269485	÷ 87019
1903	1,307048	1,436174	÷ 129126
1904	1,425612	1,567591	÷ 141979
1905	1,553588	1,753026	÷ 199438
1906	1,691346	1,874436	÷ 183090

betales med et bestemt, i Vedtægten fastsat, mindre Beløb, der som Regel ansættes noget lavere ved en Konsultation end ved et Besøg i den syges Hjem. Beløbets Størrelse er varierende; det drejer sig som Regel om 15, 25, 30, 50 Øre, det kan gaa op til 1 Kr., mere er det kun i ganske enkelte Tilfælde, hvor særlige Forhold gøre sig gældende. Kassen betaler kun Lægen for de Besøg eller de Konsultationer, til hvilke der har været afhentet Sygeseddel. Mange Kasser ere, som sagt, tvungne ind paa denne Ordning; men der er ogsaa mange, som frivilligt have indført den, fordi den har vist sig overordentlig vel egnet til at drive Lægeudgiften ned. Den gør en Ende paa det unødvendige Lægebrug, det der kun finder Sted, fordi det ikke for Medlemmet selv repræsenterer nogen direkte Udgift. Naar Medlemmerne betale for Sygesedlerne, blive de mere interesserede i at holde Læge-

udgiften nede; deres Interesser blive mere direkte solidariske med Kassens. Det har vist sig muligt gennem denne Forholdsregel at formindske Lægeudgiften endog betydeligt. Det maa endnu bemærkes, at det kun er Betalingen for Sygesedler, der er ny eller dog kun i Færd med at trænge igennem; selve Brugen af Sygesedler som Kontrolmiddel forudsættes indført i alle anerkendte Sygekasser paa Landet; i Byerne er Kontrollen som Regel ordnet paa anden Maade. Ved sit sidste Møde i Maj Maaned d. A. udtalte Nævnet næsten enstemmigt sin Tilslutning til Sygekasseinspektoratets Fremgangsmaade paa dette Punkt.

Sygekassernes anden store Udgiftspost er Pengehjælpen. Udgiften hertil udgør for alle Kasser under ét lidt over $\frac{1}{3}$ af den samlede Udgift. Der er ogsaa her stor Forskel paa Kasserne henholdsvis i København, Provinsbyerne og Landdistrikterne, saaledes som den tidligere anførte Tabel viser. I København tager denne Post op imod Halvdelen af den hele Udgift, i Provinsbyerne noget over $\frac{1}{3}$, i Landdistrikterne knap $\frac{1}{4}$. Som tidligere antydet er der i Sammenligning med de første Aar efter Sygekasselovens Fremkomst en ret betydelig Nedgang i denne Udgiftsposts relative Betydning. I Sygekasseinspektørens Indberetninger for 1894, 1895, 1896 og 1897 anføres Pengehjælpens procentvise Andel af samtlige Kassers Udgifter med henholdsvis 42,3, 41,9, 39,0 og 39,8; i Gennemsnit af de sidste 6 Aar er den 34,8. Denne Nedgang er nu ingenlunde begrundet i, at Kasserne have foretaget en Reduktion af de ved Anerkendelsen fastsatte Satser af Pengehjælp. Som omstaaende Tabel viser, er For-

holdet helt det modsatte. Sagen er blot den, at Lægeudgiften er stegen endnu meget stærkere end Udgiften til Pengehjælp, derfor bliver dennes Procentandel stadig mindre.

Pengehjælp pr. Dag for	Kassernes Fordeling efter Pengehjælpens Størrelse			
	ved Anerkendelsen		1. Jan. 1907	
	Antal Kasser	pCt.	Antal Kasser	pCt.
Mænd:				
40—49 Øre	779	54,7	670	47,4
50—59 —	307	21,5	331	23,4
60—69 —	92	6,5	130	9,2
70—79 —	63	4,4	75	5,3
80—89 —	11	0,8	29	2,0
90—99 —	4	0,3	5	0,1
100—109 —	124	8,7	117	8,3
110—119 —	45	3,1	21	1,5
120 Øre eller derover. }			35	2,5
I alt...	1425	100,0	1413	100,0
Kvinder:				
Ingen Pengehjælp....	186	13,1	120	8,5
Under 40 Øre	66	4,6	36	2,5
40—49 Øre	814	57,1	735	51,9
50—59 —	256	18,0	350	24,7
60—69 —	51	3,6	88	6,2
70—79 —	40	2,8	38	2,7
80—89 —			21	1,5
90—99 —			6	0,4
100—109 —			12	0,8
I alt...	1425	100,0	1416	100,0

Angaaende denne Tabel maa nu først bemærkes følgende: Uoverensstemmelsen mellem de her anførte, samlede Antal af Kasser og de tidligere nævnte Tal 1430 og 1418 beror paa, at nogle af Kasserne kun optage Mænd, andre kun Kvinder. I den sidste Under-søgelse (refererende sig til 1/1 1907) er altid regnet

med laveste Sats af Pengehjælp, idet de højere Satser, som f. Eks. i de københavnske Kasser ere ret talrige, betragtes som forhøjet Pengehjælp. Hvor Kvinder have Ret til at vælge mellem Pengehjælp og ingen Pengehjælp, er regnet med laveste Pengehjælp. I Vedtægterne, særlig eller egentlig kun Byernes, er der hyppigt gjort Forskel paa Hustruer og andre Kvinder, idet de førstnævnte stilles ringere med Hensyn til Ydelsernes navnlig Pengehjælpens Omfang; her er i saadanne Tilfælde regnet med »andre Kvinder«. Endelig skal anføres, at den her omhandlede Pengehjælp overalt er den Pengehjælp, der ydes under Sygdom i Hjemmet; under Ophold paa Sygehus betales der som Regel en lavere eller slet ingen Dagpenge.

Med Hensyn til Mænds Pengehjælp vil man af Tabellen se, at der i Tiden fra Anerkendelsen til 1. Jan. 1907 har fundet en Forskydning Sted fra de laveste op i de mellemste Grupper af Pengehjælp. Sammenfatter man Grupperne to og to, viser det sig, at der i Gruppen 40—59 Øre er Nedgang i Tallene, at Gruppen 60—79 Øre er steget noget, at Gruppen 80—99 Øre er bleven mere end fordoblet ikke blot for de procentvise, men ogsaa for de absolute Tals Vedkommende, at endelig de højeste Grupperes forholdsmæssige og absolute Antal er steget lidt. Den samme Forskydning oppefter kan noteres for Kvindernes Vedkommende, men den er her langt mere udtalt, langt stærkere. Ved Anerkendelsen have de $\frac{3}{4}$ af Kasserne enten slet ikke givet Kvinder Pengehjælp eller givet dem under 50 Øre; nu er dette kun Tilfældet med knap $\frac{2}{3}$. Der er altsaa i disse laveste Grupper en betydelig Nedgang; den opvejes ved en tilsvarende Stigning i alle de højere

Grupper, en Stigning, som især gør sig gældende i Gruppen 70—99 Øre og 100—109 Øre, hvilket sidste Beløb betegner den højeste ordinære Pengehjælp, der overhovedet gives Kvinder.

Sammenligner man Mænds Pengehjælp og Kvinders Pengehjælp, ser man for det første, at Mændene naa op til højere Satser end Kvinderne, dernæst, eller rettere som Følge heraf, at Tyngdepunktet for Mændenes Vedkommende er skudt højere op: over Halvdelen af Kasserne yde Kvinderne en Pengehjælp af 40 til 49 Øre om Dagen, men over Halvdelen af Kasserne yde Mændene 50 Øre og derover. Til denne talnæssigt paaviselige Forskel mellem Mænds og Kvinders Pengehjælp kommer det Forhold, at Adgangen til at sikre sig forhøjet Pengehjælp formentlig benyttes i langt højere Grad af Mændene end af Kvinderne, blandt andet af den Grund, at de $\frac{2}{3}$ af Arbejdsfortjenesten (Pengehjælpens Maksimum) langt hurtigere naas af Kvinderne med deres lavere Arbejds løn. Nogen hele Landet omfattende Redegørelse for det Omfang, hvori denne Adgang benyttes, findes ikke, men i Sygekasseinspektørens Indberetning for 1898 meddeles Resultaterne af en Undersøgelse af Forholdene i de københavnske Sygekasser. Heraf fremgaar, at $\frac{1}{3}$ af de mandlige Sygekassemedlemmer paa daværende Tidspunkt havde sikret sig forhøjet Pengehjælp, og snarest er der vistnok en Stigning i Antallet siden dengang.

De fremsatte Bemærkninger gælde Forholdene i samtlige Landets anerkendte Sygekasser tagne under ét. Deler man imidlertid Kasserne efter deres Hjemsted i henholdsvis København, Provinsbyerne og Landdistrikterne, viser det sig, at der er store indbyrdes

Forskelligheder. Nedenstaaende Tabel giver et Billede heraf:

Pengehjælp pr. Dag	Kassernes Fordeling efter Storrelsen af					
	Mænds Pengehjælp			Kvinders Pengehjælp		
	København	Provinsbyerne	Landdistrikterne	København	Provinsbyerne	Landdistrikterne
Ingen Pengehjælp.....	»	»	»	15	41	64
Under 40 Øre.....	»	»	»	»	1	35
40—49 —.....	1	4	665	1	25	709
50—59 —.....	5	18	308	10	48	292
60—69 —.....	3	14	113	13	13	62
70—79 —.....	4	24	47	14	8	16
80—89 —.....	2	7	20	5	6	10
90—99 —.....	»	2	3	3	2	1
100—109 —.....	21	66	30	11	8	3
110—119 —.....	13	6	2	»	»	»
120 Øre ell. derover.	20	11	4	»	»	»
Tilsammen...	69*)	152**)	1192	72	152**)	1192

Mændene faa 1 Kr. og derover i daglig Pengehjælp i $\frac{3}{4}$ af de københavnske Kasser, i noget over Halvdelen af Provinsbyernes Kasser, men i kun 3 pCt. af Landdistrikternes Kasser. Omvendt give 13 pCt. af de københavnske Kasser, omtrent $\frac{1}{4}$ af Provinsbyernes, men $\frac{9}{10}$ af Landdistrikternes Sygekasser mellem 40 og 70 Øre. Kvinderne faa 1 Kr. og derover i 15 pCt. af de københavnske, i 5 pCt. af Provinsbyernes og i 0,2 pCt. af Landdistrikternes Kasser; mellem 40 og 70 Øre faa de i $\frac{1}{3}$ af Københavns, i over Halvdelen af Provinsbyernes og i $\frac{9}{10}$ af Landdistrikternes Kasser. I

*) 3 Kasser ere kun for Kvinder.

**), 2 Kasser ere kun for Mænd, 2 kun for Kvinder.

disse sidste er Forholdet nogenlunde énsartet for Mænds og for Kvinders Vedkommende, der er blot den — jo ikke uvæsentlige — Forskel, at medens der er enkelte Kasser, i hvilke Mændene naa op til de højere Satser af Pengehjælp, er der til Gengæld nogle, i hvilke Kvinderne maa ned til under 40 Øre eller til slet ingen Pengehjælp. I Provinsbyerne ligger Tyngdepunktet for Mændenes Vedkommende paa Satserne over 1 Kr., for Kvindernes Vedkommende paa Satserne 40—70 Øre; men over $\frac{1}{4}$ af Kasserne give ikke Kvinderne Pengehjælp. Det samme er Tilfældet med $\frac{1}{5}$ af de københavnske Kasser; i øvrigt giver her Flertallet af Kasserne Mænd 1 Kr. og derover, og Kvinder mellem 50 og 80 Øre.

Sygekasseloven forlanger, at de anerkendte Sygekasser skulle yde deres Medlemmer Pengehjælp i mindst 13 Uger i Løbet af 12 paa hinanden følgende Maanedere. Da det har Interesse at se, i hvilken Grad Sygekasserne ved Anerkendelsen have holdt sig nede ved dette Minimum, og i hvilket Omfang senere Ændringer muligvis have fundet Sted, anføres nedenstaaende Tabel, som viser Kassernes Fordeling i saa Henseende henholdsvis ved Anerkendelsen og $\frac{1}{1}$ 1907.

	Pengehjælpens Varighed			
	ved Anerkendelsen		$\frac{1}{1}$ 1907	
	Antal Kasser	pCt.	Antal Kasser	pCt.
13 Uger.....	821	57.4	845	59.6
13—25 Uger.....	346	24.2	328	23.1
26 Uger.....	257	18.0	242	17.1
Over 26 Uger.....	6	0.4	3	0.2
Ialt...	1430	100.0	1418	100.0

Heraf fremgaar, at der efter Anerkendelsen er foregaaet en omend ubetydelig Reduktion af Pengehjælpens Varighed. De $\frac{3}{5}$ af Kasserne yde kun Pengehjælp i de obligatoriske 13 Uger. Udviklingen er altsaa gaaet i Retning af at yde større Beløb i kortere Tid. — Men heller ikke her kan man undlade at gøre opmærksom paa Forskellen mellem By og Land, da det her som overalt er Landsygekasserne, som énsidigt give Billedet deres Præg, idet Bysygekasserne drukne i de andres Mangfoldighed. Forholdet er 1. Jan. 1907 det, at over Halvdelen af de københavnske Sygekasser yde Pengehjælp i over 13 Uger. Af Provinsbyernes Kasser er ikke engang Halvdelen nede paa 13 Uger; Hovedmassen af Kasserne naa højere op og fordeler sig med knap $\frac{1}{4}$ paa Gruppen 13—26 Uger og med godt $\frac{1}{4}$ paa 26 Uger. Af Landsygekasserne derimod have omtrent de $\frac{2}{3}$ Grænsen sat til 13 Uger, godt $\frac{1}{3}$ falder paa de to følgende Grupper.

Ogsaa hvad Udviklingen siden Anerkendelsen angaar, er der Forskel mellem Kasserne. I København har den medført en Sammenhobning omkring Grænsen 26 Uger, de andre Grupperes procentvise Antal er gaaet ned. I Provinsbyerne er Antallet steget i Grupperne 13 Uger og 26 Uger og gaaet ned i de to andre. I Landdistrikternes Sygekasser følger Bevægelsen den for hele Landet paaviste. Det skal iøvrigt bemærkes, at naar Pengehjælpsperioden strækker sig til mere end 13 Uger, er den undertiden afbrudt, saa at der f. Eks. ydes Dagpenge i 13 Uger, hvorefter Ydelsen indstilles i 13 Uger for efter disses Forløb paany at begynde og fortsættes, til vedkommende Medlem har faaet Hjælpen i det hele vedtægtsmæssigt fastsatte Tidsrum.

Ofte er hermed forbunden den Ordning, at de ydede Beløb i den anden Periode ere mindre end i den første.

Den tidligere anførte Tabels næste Udgiftspost: »Barselhjælp, Bind, Bandager m. m.« omfatter udelukkende frivillige Ydelser. Sygekasseloven forlanger kun, at Kasserne skulle udrede Udgiften til saadanne Bind og Bandager, som ere en nødvendig Bestanddel af Sygehusbehandlingen. Udgiften hertil er derfor henført under Udgiften til Sygehusbehandling, og det drejer sig ved denne Post kun om Bind og Bandager til Brug ved Sygebehandling i Hjemmet. Barselhjælpen er altid frivillig. Den ydes for Tiden (1. Jan. 1907) af ialt 245 Kasser, 2: lidt over 17 pCt. af samtlige anerkendte Sygekasser. Blandt disse ere de 50 københavnske Kasser, af hvilke de 45 ere oppe paa en Ydelse af 10 Kr. og derover, 15 ere Provinsbykasser og 180 Landsygekasser. Af disse sidstnævnte 180 Kasser yde de 145 kun fra 3 til 5 Kr. (inkl.). Det er ofte i Kasserens Vedtægter sat som en Betingelse for at kunne faa Barselhjælp, at Vedkommende har været Medlem af Kassen i 9 Maaneder. Som man ser, betyder denne Støtte meget lidt udenfor København, og her er utvivlsomt et Omraade, hvor der gennem Sygekasserne eller paa anden Maade kunde og burde hjælpes mere end sket er, særlig da den for de anerkendte Sygekasser fastslaaede Definition af Sygehjælp gaar ud paa at udelukke Lægehjælp ved Fødsler, hvorfor Kasserne hverken ere forpligtede eller berettigede til at yde saadan Hjælp, med mindre Vedtægten har en udtrykkelig Bestemmelse herom. Saadanne Bestemmelser ere imidlertid i de senere Aar blevne indførte i flere og flere Vedtægter, saa at det efterhaanden kan siges at

være en nogenlunde almindelig Regel, at Sygekasserne betale Lægen, naar Jordemoderen kræver hans Assistance ved en Fødsel; men adskillige Undtagelser har denne Regel endnu.

For Sygehusene, deres Benyttelse og Udbredelse har Sygekasseloven sikkert været af virkelig Betydning. Før dens Fremkomst vare Sygehusene i ret sparsomt Antal strøede rundt i Landdistrikterne, hvor de som Regel vare Genstand for ringe Tillid fra Befolkningens Side. Efter 1892 er der fremkommet en stor Mængde Sygehuse, som — fra Begyndelsen af under Tryk fra Sygekassebestyrelsernes Side — benyttes af Befolkningen i stigende Omfang og med stigende Tilbøjelighed. I Byerne har der været mindre Vanskelighed paa dette Punkt; men ogsaa her er Brugen af Sygehus i stadig Tiltagen. Utvivlsomt er saaledes Sygekassernes Begunstigelser ved Medlemmernes Hospitalsbehandling Hovedaarsagen til den herskende Hospitalsnød i København. Her hører man ikke sjældent Lægerne klage over, at Hospitalerne blive misbrugte; men Misbrugene iberegnet — og hvor findes de ikke — maa den stedfundne Udvikling dog utvivlsomt siges at være baade berettiget og sund, saa sandt som mange af Kasernelejlighederne i København og Husmands- og Indsidderhusene paa Landet trodse Hygieinens allermest elementære Krav og derfor ere ganske uskikkede til Opholdssted for syge Mennesker. Sygehusenes større Benyttelse giver sig — som venteligt er — ogsaa Udslag i Sygekassernes Udgifter til Sygehusbehandling. Denne Post androg i Gennemsnit for Aarene 1894—99 inkl. 103184 Kr. aarlig, o: 6,2 pCt. af den samlede Udgift; i Gennemsnit for Aarene 1901—06 inkl. var

Beløbet 363919 Kr. aarlig, \approx 8,7 pCt. af den samlede Udgift, og der er paa det Punkt ingen Forskel mellem By- og Landkasser. Den gennemsnitlige Sygehusudgift pr. Medlem, som i 1906 var 1 Kr. 05 Øre, er i Perioden 1893—1906 steget med 145 pCt., uden at Betalingen, bortset fra nogle enkelte Tilfælde, er bleven sat op.

Ogsaa Medicinydelsen er frivillig. 448 Sygekasser ere anerkendte med en Ydelse af helt eller delvist fri Medicin; nu (1. Jan. 1907) er Forholdet det, at helt fri Medicin ydes af 256 Kasser, halv fri Medicin af 200, mellem $\frac{2}{3}$ og $\frac{4}{5}$ af Medicinudgiften i 53 Kasser, og en mindre — til Dels ganske ubetydelig — Del i 102 Kasser. I alt ydes Medicin i 43 pCt. af samtlige Kasser. Sygekasseinspektoret anbefaler altid at undgaa at paatage sig en Forpligtelse til at udrede hele Medicinudgiften, fordi det saa ofte har vist sig at medføre en uforholdsmæssig stærk Brug af Medicin, medens en Ordning, hvorefter Medlemmerne selv udrede en Del, omend kun en ringe Del af Udgiften, bringer den samlede Medicinudgift (hvad Medicinen koster Kassen og Medlemmerne tilsammen) betydeligt ned under, hvad den udgjorde, da Kassen betalte det hele. Apotekerne give i København de anerkendte Sygekasser $14\frac{2}{7}$ pCt. Rabat. I Provinsbyerne er den gennemsnitlige Medicinudgift pr. Medlem større end andet Steds, hvilket formentlig hovedsagelig beror paa, at flere af Provinsbyerne ere tvungne ind paa det frie Lægevalg.

Administrationsudgiften har i Gennemsnit for de 6 Aar 1901—06 inkl. udgjort 7,3 pCt. af den samlede Udgift og 10,5 pCt. af de indkomne Medlemsbidrag.

De anerkendte Sygekassers Indtægter i Aarene

1901—06 inkl. stiller sig. fordelt paa de enkelte Poster, som følgende Tabel viser:

	1901	1902	1903	1904
Medlemsbidrag	2,178367	2,403054	2,688161	2,946132
Indskud, solgte Vedtægter, Bøder o. lign.	41249	47272	54025	60968
Renter af Formue	97273	112545	117317	126980
Æresmedlemmers Bidrag	13153	14295	14884	14531
Gaver af private, Overskud af Fester o. lign.	76241	70109	72611	69911
Tilskud fra Kommuner . .	65052	71083	79421	86227
Statstilskud	957741	1,067029	1,182466	1,307048
Ialt Indtægt	3,429076	3,785387	4,208885	4,611797
	1905	1906	Ialt 1901—06	I pCt. af hele Udg.
Medlemsbidrag	3,210003	3,541045	16,966762	63,0
Indskud, solgte Vedtægter, Bøder o. lign.	62009	69346	334869	1,8
Renter af Formue	136162	149094	739371	2,8
Æresmedlemmers Bidrag	14481	15229	86573	0,3
Gaver af private, Overskud af Fester o. lign.	90016	69735	448623	1,7
Tilskud fra Kommuner . .	86273	96887	484943	1,8
Statstilskud	1,425612	1,553588	7,493481	28,2
Ialt Indtægt	5,024556	5,494924	26,554625	100,0

Ved Medlemsbidragene indkommer omtrent de $\frac{2}{3}$ af den samlede Indtægt. Der er imidlertid ogsaa paa dette Punkt stor Forskel paa Forholdene henholdsvis i Københavns, Provinsbyernes og Landdistrikternes Kasser. Nærmest ved det for hele Landet fælles Procenttal kommer Provinsbykasserne med godt $\frac{2}{3}$; i de københavnske Kasser giver Medlemsbidraget henimod de $\frac{3}{4}$ af Indtægten (73,0 pCt.), i Landsygekasserne kun lidt over Halvdelen (52,4 pCt.). Dette beror blandt andet paa, at Landkasserne have to Indtægtsposter,

som Bykasserne enten slet ikke eller kun for en ringe Del kunne regne med, nemlig »Tilskud fra Kommuner« og »Gaver af private, Overskud af Fester o. l.« Hvad den første Post angaar, maa bemærkes, at den som Indtægtspost mange Gange kan være yderst tvivlsom, da det ikke sjældent er ordnet saaledes mellem Sygekassens Bestyrelse og Kommunen, at denne sidste yder et direkte Pengebeløb mod til Gengæld at være fri for at yde Frikørsel til Medlemmerne, hvilken Kørsel da maa betales af Kassen selv; og det er meget vanskeligt af Regnskaberne at se, om det opførte Kommunetilskud er en saadan Frikøbssum eller et virkeligt Tilskud. Ved Gaver af private og Overskud af Fester have Landsygekasserne slet ikke saa lille en Indtægt, og de regne ofte paa den for henimod Regnskabsaarets Slutning at hindre en altfor stor Ebbe i Beholdningerne. Sygekasseinspektøren har nemlig haft det Princip aldrig at modtage et Regnskab, som udviste, at Kassens Gæld ved Aarets Udgang var større end dens Reservefond, uden uopholdeligt at forlange denne Underbalance dækket ved Ekstraligning paa Medlemmerne, selv om det Kassen tilkommende Statstilskud mange Gange overgik det udækkede Beløb. Statstilskudet er ikke blevet udbetalt, før Inspektoratet har faaet Meddelelse om, at den forlangte Ekstraligning var foretagen. Sygekasseinspektøren har tillagt denne Forholdsregel stor Betydning som det sikreste Middel til at tvinge Kasserne til at holde sig solvente til enhver Tid af Aaret.

Indtægten ved Indskud, solgte Vedtægter, Bøder m. m. spiller kun en meget ringe Rolle i København, en noget større i Provinsbyernes og Landdistrikternes Kasser. Dette ligger i, at man i de københavnske

Sygekasser er kommen bort fra at kræve Indskud ved Optagelsen, en Udvikling, som efterhaanden ogsaa gør sig gældende i de andre Kasser.

Paa Statstilskudets procentvise Andel af den samlede Indtægt bør man ikke lægge for stor Vægt. Statstilskudet betales nemlig altid bagud, kan altsaa først opføres paa Regnskabet for det Aar, der følger efter det, efter hvis Medlemsantal og Medlemsbidrag det er beregnet. Saavel dets absolute som ogsaa dets relative Beløb er derfor i Virkeligheden noget større end anført i Tabellen. Vil man foretage en Sammenligning mellem Medlemsbidrag og Statstilskud, maa man derfor sammenligne det ene Aars Medlemsbidrag med det næste Aars Statstilskud. Sker dette, finder man, at Statstilskudet andrager op imod halvt saa meget som det ved de nydende Medlemmers Bidrag indkomne Beløb. — Der er en Del Forskel paa den Rolle, Statstilskudet spiller i henholdsvis Bykassernes og Landkassernes Budget; i de første udgør det $\frac{1}{4}$ af samtlige Indtægter, i de sidste $\frac{1}{3}$. Herved opvejes det meste af den i modsat Retning gaaende Forskel, der var mellem Medlemsbidragenes relative Betydning henholdsvis i By- og Landkasser.

Det er tidligere — i Anledning af Lægeudgiftens stigende Tendens — antydet, at der efter Anerkendelsen har fundet og stadig finder Kontingentforhøjelser Sted. Følgende Tabel viser, i hvilket Omfang det er sket henholdsvis for Mænd og for Kvinder. (Se Tabellen Side 604).

I Mændenes Kontingenter kan noteres samme Forskydning fra de laveste op i de mellemste Grupper, som tidligere er paavist for Pengehjælpens Vedkom-

Det aarlige Medlemsbidrag for:	Kassernes Fordeling efter Størrelsen af det aarlige Medlemsbidrag			
	ved Anerkendelsen		1. Jan. 1907	
	Antal Kasser	pCt.	Antal Kasser	pCt.
Mænd:				
Under 2 Kr.	2	0,1	2	0,1
2—3 —	57	4,0	28	2,0
3—4 —	644	45,2	568	40,2
4—5 —	394	27,6	436	30,8
5—7 —	105	7,1	147	10,1
7—9 —	48	3,1	51	3,6
9—11 —	73	5,1	65	4,6
11—13 —	32	2,2	31	2,2
13—15 —	55	3,9	67	4,8
15 Kr. og derover .	15	1,1	20	1,4
I alt...	1425	100,0	1413	100,0
Kvinder:				
Under 2 Kr.	21	1,5	5	0,3
2—3 —	142	10,0	66	4,7
3—4 —	703	49,3	644	45,6
4—5 —	342	24,0	414	29,2
5—7 —	130	9,1	142	10,0
7—9 —	61	4,3	77	5,5
9—11 —	20	1,4	43	3,0
11—13 —	3	0,2	13	0,9
13—15 —	3	0,2	11	0,8
15 Kr. og derover .	2	0,1	1	0,1
I alt...	1425	100,0	1416	100,0

mende, samt nogen Stigning i de højere Kontingentsatsers procentvise Antal. Nu (1. Jan. 1907) have over $\frac{4}{5}$ af Kasserne Kontingenter paa mellem 3 og 7 Kr. aarlig for Mændenes Vedkommende, over 70 pCt. falder indenfor Gruppen 3—5 Kr. aarlig. For Kvindernes Vedkommende er Nedgangen i de laveste Kontingentsgrupper endnu langt mere udtalt, end den var for Mændenes, og der er en tilsvarende Stigning i alle Grupper over 4 Kr. I $\frac{3}{4}$ af Kasserne betale Kvinderne mellem 3 og 5 Kr. om Aaret, i over $\frac{4}{5}$ af Kasserne

mellem 3 og 7 Kr. Denne sidstnævnte Stigning hænger ganske naturligt sammen med den tidligere paaviste Forbedring, der er foregaaet ved, at der i højere Grad sikres ogsaa kvindelige Medlemmer Pengehjælp, og ved at der sikres dem mere end de allerlaveste Beløb.

Undersøger man Kontingentforholdene i Københavns, Provinsbyernes og Landdistrikternes Kasser hver for sig, faar man følgende Resultat:

Aarligt Medlemsbidrag:	Kassernes Fordeling efter Størrelsen af det aarlige Medlemsbidrag for					
	Mænd			Kvinder		
	København	Provinsbyerne	Landdistrikterne	København	Provinsbyerne	Landdistrikterne
Under 2 Kr.	»	»	»	1	»	4
2—3 —	»	»	28	1	1	64
3—4 —	»	3	565	»	13	631
4—5 —	2	7	427	7	16	391
5—7 —	1	21	125	11	51	86
7—9 —	6	26	19	16	43	18
9—11 —	9	39	17	22	17	4
11—13 —	6	19	6	8	5	»
13—15 —	34	29	4	6	5	»
15 Kr. og derover ..	11	8	1	»	1	»
Tilsammen...	69	152	1192	72	152	1192

I Halvdelen af de københavnske Kasser betale Mændene 13—15 Kr. om Aaret; det er som Regel 13 Kr., nemlig 25 Øre om Ugen. Af Provinsbyernes Kasser falder omtrent $\frac{1}{3}$ indenfor Gruppen 5—9 Kr., paa Gruppen 9—13 Kr. falder omtrent $\frac{2}{5}$, paa Gruppen 13—15 Kr. omtrent $\frac{1}{5}$. Hvad Kvinderne angaar, betales i lidt over Halvdelen af de københavnske Kas-

ser mellem 7 og 11 Kr. om Aaret og i omtrent $\frac{2}{3}$ af Provinsbyernes Kasser mellem 5 og 9 Kr. For Landdistrikternes Kasser gælde de for hele Landet under ét tidligere fremsatte Bemærkninger. — Sammenligner man Forholdene nu og ved Anerkendelsen, finder man i de københavnske Kasser for Mændenes Vedkommende en ofte betydelig Nedgang i alle Grupper lige op til 13 Kr.; i Grupperne derover er der Stigning. I Provinsbyernes Kasser finder man en mindre fremtrædende Nedgang indtil Gruppen 11—13 Kr., i de følgende Grupper Opgang. Her er altsaa for Byernes Vedkommende en Forskydning fra de laveste og mellemste op i de højeste Grupper i Modsætning til Landdistrikterne, som følge den for Landet under ét paaviste Bevægelse fra de laveste op i de mellemste Grupper. Hvad Kvindernes Kontingenter angaar, kunne ganske tilsvarende Bemærkninger fremføres, blot at Nedgangen standser og Opgangen begynder ved lavere Satser: i København ved Gruppen 9—11 Kr. og i Provinsbyerne ved Gruppen 7—9 Kr.

Der er ofte ved Kontingenternes Fastsættelse i Vedtægterne gjort Forskel paa enligstillede Personer og paa Personer med Børn, hvilke sidste betale et højere Kontingent; her er altid regnet med enligstillede Personer, ligesom her, i Overensstemmelse med hvad der tidligere skete for Pengehjælpens Vedkommende, er regnet med laveste Kontingentsats. Ligeledes er der for Kvindernes Vedkommende aldrig regnet med Hustruer, hvor disse indtage en Særstilling.

Aarsagen til de ikke ubetydelige Kontingentforhøjelser, der ifølge det nylig fremsatte have fundet Sted, er dels den allerede nævnte: at Pengehjælpen er

bleven forhøjet, dels den, at den Del af Kassernes Lægeudgift, som ikke kan dækkes af Statstilskudet, maa dækkes paa anden Vis, og der er da med de nuværende Tilskud fra det offentlige ingen anden Mulighed end disse beklagelige Forhøjelser.

De 1430 Kasser, der i de forløbne 15 Aar have erholdt Statsanerkendelse, have ved denne medbragt en Formue af ialt 1,566808 Kr., hvilket i Gennemsnit giver 6 Kr. 48 Øre pr. Medlem. Den 1. Januar 1907 ejede de bestaaende 1418 anerkendte Sygekasser omtrent 4 Mill. Kr.; dog bør man, hvis man vil have et rigtigt Billede af Kassernes finansielle Ballast, hertil lægge det Kasserne for 1906 tilkommende Statstilskud, som først udbetales i 1907. Det andrager 1,691346 Kr. Kassernes samlede Formue bliver altsaa omkring $5\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Det Antal Medlemmer, mellem hvilke denne saa betydeligt forøgede Formue skal deles, er imidlertid steget i endnu stærkere Forhold, saa at den gennemsnitlige Formue pr. Medlem langt fra viser samme Fremgang. Den 1. Jan. 1907 var den 11 Kr. 04 Øre (det tilgodehavende Statstilskud medregnet). Dette Beløb var man imidlertid allerede naaet op over i 1898; siden da har det gennemsnitlige Formuebeløb pr. Medlem svinget op og ned omkring 11 Kr., mest ned. Det maa bemærkes, at ved Formueopgørelsen er Sygekassernes Inventar (Kontorrekvisitter, Beholdninger af Vedtægter m. m.) ikke medregnet.

I Sygekasseinspektørens Indberetninger findes hvert Aar en Redegørelse for det gennemsnitlige Antal Sygedage pr. Medlem. Der er imidlertid herved kun taget Hensyn til de Sygedage, i hvilke den syge har modtaget Pengehjælp i Hjemmet eller har ligget paa

Sygehus for Kassens Regning. Tallene giver saaledes ikke noget udtømmende Billede af Sygelighedsforholdene i de anerkendte Sygekasser, f. Eks. kommer jo al Sygdom hos Kvinder og Mænd under 18 Aar, som ingen Pengehjælp faa, aldrig i Betragtning, med mindre de paagældende indlægges paa Sygehus. Med dette Forbehold anføres følgende Tabel, som angiver, hvorledes det gennemsnitlige Antal Sygedage pr. Medlem har stillet sig i hvert af de forløbne Aar henholdsvis for Mænd og for Kvinder:

	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899
Mænd	6,2	6,1	6,1	5,5	5,8	5,3	5,7
Kvinder.....	5,5	5,1	5,2	4,8	5,1	4,7	5,0
	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906
Mænd	5,0	5,5	5,3	5,1	5,2	5,1	4,0
Kvinder	5,1	4,8	4,5	4,6	4,4	4,8	4,3

Det gennemsnitlige Antal Sygedage pr. Medlem — saavel mandligt som kvindeligt — aftog fra 1893 til 1896 inkl.; siden 1896 har Tallet været svingende, men dog med en decideret nedadgaaende Tendens. Sammenfatter man Aarene i Grupperne 1893—96, 1897—1900, 1901—04 og 1905—06 faar man i hver Gruppe følgende Antal Sygedage pr. mandligt Medlem: 6,0, 5,6, 5,3, 5,1 og pr. kvindeligt Medlem 5,2, 5,0, 4,6, 4,5.

Følgende Tabel viser for hvert enkelt Aar Kassernes procentvise Fordeling i Henseende til Sygedagenes Antal pr. Medlem:

	Mænd				Kvinder			
	Under 4 Dage	4-7 Dage	8 Dage ell. derov.	Tils.	Under 4 Dage	4-7 Dage	8 Dage ell. derov.	Tils.
	pCt.	pCt.	pCt.		pCt.	pCt.	pCt.	
1893....	41	47	12	100	37	48	15	100
1894....	37	47	16	100	37	45	18	100
1895....	41	46	13	100	38	48	14	100
1896....	48	42	10	100	43	46	11	100
1897....	45	43	12	100	41	48	11	100
1898....	54	38	8	100	48	43	9	100
1899....	50	40	10	100	43	47	10	100
1900....	47	42	11	100	41	48	11	100
1901....	58	34	8	100	50	44	6	100
1902....	57	36	7	100	54	41	5	100
1903....	55	37	8	100	46	47	7	100
1904....	59	35	6	100	55	41	4	100
1905....	58	34	8	100	49	44	7	100
1906....	64	30	6	100	62	34	4	100

Tallene ere svingende fra Aar til Aar, hvilket jo er rimeligt, afhængige som de ere af de enkelte Aars sanitære Forhold; men igennem Svingningerne gaar der en umiskendelig Tendens mod mindre Sygelighed. Grunden hertil er sandsynligvis sammensat af flere forskellige Faktorer, som f. Eks. den i al Almindelighed forbedrede Hygiejne, den større Brug af Sygehusene, hvor en mere rationel Behandling hurtigere gør Ende paa Sygdommen. Hovedaarsagen er dog formentlig den bedre organiserede Kontrol fra Sygekassernes Side; der kan i saa Henseende peges paa de senere Aars Indførelse af Sygesedler som Kontrolmiddel og den lejlighedsvis Indførelse af Betaling herfor. —

Man kan vanskeligt tale om den danske Sygeforsikring uden at nævne Centralforeningerne. Disse ere Sammenslutninger mellem Sygekasserne indbyrdes,

anerkendte som ikke anerkendte. De findes for Tiden i et Antal af 15. De have haft og have i stigende Grad deres Betydning som den Organisation, der ved Siden af Sygekasseinspektoret skal bringe den fornødne Ensartethed til Veje, udvikle Samarbejdet og oparbejde Solidaritetsfølelsen mellem Sygekasserne. De vigtigste Resultater af deres hidtidige Virksomhed har været Indførelsen af en for alle Kasser fælles, lavere Aldersgrænse for Optagelsen, og det at gennemføre fælles Regler for Overflytningen mellem Sygekasserne. De have paa dette som paa ethvert andet Omraade arbejdet Haand i Haand med Sygekasseinspektoret.

Resultatet af den her givne Fremstilling af Sygekassesagens Udvikling i Aarene 1892—1907 kan sammenfattes saaledes: Af det brugbare, men yderst heterogene og vanskeligt tilgængelige Materiale, som de bestaaende Sygekasser afgav, er der i Løbet af disse 15 Aar formet en paa den frivillige Selvhjælps Grund opbygget, statskontrolleret og statsstøttet Sygeforsikring, som vel kan blive Genstand for senere Ændringer, og som paa Punkter kan trænge til Udfyldning og Afklaring, men som i Hovedsagen har antaget sin Form, den Form den vil bevare gennem Tider til værdifuld Støtte for Danmarks ubemidlede Befolkning.